

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se
primesc.
Manuscrisuri nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiunea în
Brașov și la următoarele
SIBIU: de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukas Nachf.,
Karl Augustfeld & Emerio Les-
ner, Heinrich Schalek, v. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelik.
In Budapesta la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII Erzsébet-közt).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garmond pe o colonă 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicări mai dese după tarifar
și învală. — RECLAME pe
pagina 3-a o seriă 30 bani

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXVII.

„GAZETA“ iese în de-care zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminică 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se primumeră la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. etajiu
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un eșan-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 42.

Brașov, Luni-Marti 24 Februarie (8 Martie).

1904.

Propunerea contelui Tisza.

Au ieșit din sac ghiarele mâței! Propunerea ministrului-președinte Tisza privitoare la așa zisa „întregire“ și „modificare“ a regulamentului camerei ungare, a alarmat într-o opozițiune din dietă și a lătit conșter-nare și indignare în șirurile obstruc-tionistilor de totă nuanța, vechi și noi.

De luni de zile primul ministru a prevenit pe guvernamentali și opo-sitionali de măsurile, pe cari „se va vedea silit“ a le lua spre a „salva și asigura interesele cele mai cardinale ale națiunii și ale țării“, și totuși, când în ședința de Sâmbătă s'a dat oțire propunerii „presentate de Ste-fan Tisza“, acesta a produs o miș-care așa de grozavă între deputații opoziționali, încât ar fi crezut omul că a venit ca un trăsnet din senin.

A vrut Stefan Tisza să pună în aplicare „mâna tare“, cu care se fă-lea deja pe când era încă numai candidat de ministru, a vrut să sară cu mijloce „energice“ în apărarea „intereselor națiunii și a țării“. „Na-țiunea“ și „țera“ pentru șeful de adă al „dinastiei Tiszaiște“ însă au fost ca și pentru tatăl său întotdeauna identice cu „Tiszaismul“ și cu „par-tidul liberal“.

Nici-odată acest partid liberal nu a fost mai amenințat în existența sa, ca tocmai în timpul obstruc-tiunii actuale, ce durează deja de un an și trei luni. Tisza a fost chemat la putere cu misiunea de a face să se reculegă și să se ralieze din nou partidul liberal, ca să pōtă fi reluat firul întrerupt, ce legase până acuma Budapesta cu Viena, și să se pōtă pune odată capăt curentului extrem obstructionist, deși nu fără un șir de jertfe aduse din partea Domnito-rului prin nouă concesiuni acordate „națiunii“, concesiuni de cari avea lipsă Tisza pentru a putē duce în împlinire opera, ce i-s'a incredințat.

Etă cum partidul liberal, esis-tența și întărirea lui fură puse îna-inte, ca condițiune primordială și neapărată pentru salutea „națiunii“ și a „țării“. Etă din ce cauză, fiul în-temeiatorului dinastiei liberale ti-szaiste, dela venirea sa la cărmă a vestit mereu, că este aproape mo-mentul în care partidul liberal va trebui să pōrte o luptă crâncenă pe viêtă pe mōrte, pentru-ca „națiunea“ și „țera“ să fie scăpate de-o cata-strofă.

Acest moment Tisza îl crede sosit, ăr propunerea lui de Sâmbătă semnalază începerea luptei celei mari, menită a asigura stăpânirea absolută a partidului liberal maghiar peste Ungaria încă cel puțin pe alți 36 de ani, decă nu se pōte pe vecie.

Noi Români și cei de-o sōrte cu noi scim ce însemnă domnirea absolută a liberalismului tiszaișt și banfiyst. De aici încolo vor învêta a-o cunōsce mai bine, ca până acum, și opoziționali maghiari, de cum va i-ar succede lui Stefan Tisza să-și ducă în deplinire planul său.

Aplausele frenetice cu cari cei din partidul liberal dela putere au salutat propunerea lui Tisza, sunt semnul cel mai viu, că ceta mame-lucilor a înțeles, că se tratēză pen-tru ei de a fi, ori a nu mai fi. Ori că va succede șefului lor să paralizeze pentru viitor puterea și influința opoziției și atunci ei vor exista și vor domni mai departe, ori nu, și atunci căderea totală a partidului li-beral, îmbêtrânit în pēcate, nu va mai fi decăt o cestiune de timp.

Două lucruri propune contele Tisza într'o singură rēsufflare. În-tăiū propune mēsuri vremelnice pen-tru a delătura starea de *ex-lex*, mēs-urii, cu ajutorul cărora vrea să stōrcă votarea acelor proiecte de legi, prin cari să se pōtă restabili starea legală, precum: proiectele de budget, legea de recrutare, tratatele provisorice comerciale și de vamă. Al doilea, are intențiunea Tisza să revisuēscă în mod definitiv regula-mentul camerei, ca astfel să se în-grădēscă și pentru viitor contra unui asalt nou neprevēdut al obs-trucțiunii.

Mēsurile ce le are în vedere șeful guvernului și ce le-a anunțat în propunerea sa, care o aducem mai jos, deși el declară că nu vrea clutura, sunt de așa, încât decă s'ar primī, ar fi paralizată pentru tot-deuna opozițiunea maghiară în ac-țiunea sa și s'ar întări într'un mod ne mai pomenit domnia majorității și puterea presidentului, care va fi tot unul din sinul ei. Apoi dispozi-țiunea, ca la dorința a 50 de depu-tați să se pōtă încheia ori și când desbaterea, ce este ea, decă nu o apucătură menită a zădărnici liber-tatea de acțiune ce-o lasă regula-mentul de până acum opoziției, până la acel punct, ca să pōtă face și re-voluțiune parlamentară, ori și când va cere-o, dice-se, „salutea națiunii?“

Etă de ce tōte partidele opo-sitionale resping propunerea minist-rului-președinte în general ca și în special. Chiar și independiștii lui Kossuth au declarat, că propunerea lui Tisza nici că pōte fi admisă la discuțiune și că acela, care ar pri-mi-o „nu pōte să fie om cinstit.“

Aceeași dispozițiune domnesce și în tabēra partidului poporal și a disidentilor naționali (apponyisti), ne mai vorbind de grupul ugronist.

Miercuri se va începe desba-terea asupra propunerii lui Tisza. De nu și-o va modifica până atunci în mod esențial, se va încinge o luptă cum n'a mai fost.

Un rēu nasce altul. Sistemul ne-norocit ce domnesce de atâtea amar de timp și care a fost întemeiat pe volnicie și violență, tot numai prin volnicie și violență se va mai putē sustinē, până ce va fi copt pentru cădere.

Reforma electorală. Contele Tisza, ca ministru de interne, a adresat un res-crypt tuturor municipiilor, în care le dă îndrumări cu privire la adunarea de date necesare pentru elaborarea reformei elec-torale. Ministrul dispune, ca datele să se

colecteze din casă în casă. Fie-care lo-pcutor, supus ungar, trecut de 20 ani, va primi o fōie statistică separată, pe care trebuie s'o umple și cei chemați la eser-citiu de arme, rezerviștii și rezerviștii su-plinitori. Pe fōie trebuie să se indice anul născerei, ocupațiunea, limba maternă, cu-nōscerea limbei maghiare, cultura și rēs-punsul la întrebarea, decă respectivul are drept de alegere și câtă dare plătesce. Conscripțiunea se va face între 15 și 30 Martie.

Revisuirea regulamentului camerei.

În ședința de Sâmbătă a dietei, mi-nistru președinte contele Stefan Tisza a prezentat camerei moțiunea sa privitoare la revisuirea regulamentului camerei. După o scurtă întroducere, în care se accentu-ēză pericolele ce le involvă obstrucțiunea pentru țēră și se motivēză aplicarea *pro-visorie* de mijloce extraordinare, urmēză următoarea moțiune:

„Camera să decidă, ca pentru du-rata desbaterii proiectelor de lege relative la *îndemnitate, budget și oferirea de re-cruți, precum și la stabilirea neschimbată a contingentului de recruți* pe 1903 și 1904; mai departe pentru durata desba-terii proiectelor de lege relative la regu-larea provisorică, care se nu se întindă mai departe de cât pe termenul de un an a raporturilor financiare și economice ale țării precum și pe durata desbaterii *no-ului regulament al camerei* — care însă nu va putē introduce clutura cu privire la desbaterea meritorică a proiectelor — în-să cel mult cu valabilitate de un an: re-gulamentul actual al camerei se com-pletează respective modifică așa, că în privința motiunilor presidiale și a des-baterii prealabile a proiectelor de lege pre-sentate camera *ascultând cel mult pe doi ora-tori*, decide cu simplă votare, și cu acēstă ocaziune pōte să pună comisiunei însărci-nate cu desbaterea proiectului un termin fix pentru prezentarea raporturilor sale; la începerea desbaterilor singuraticelor proiecte, sēu în cursul acestor desbateri, *la propunerea în scris prezentată preșe-dintelui de cătră cinci deci de deputați, pōte să decidă fără discuție, cu simplă vo-tare timpul destinat pentru desbaterea lor după expirarea cărui timp nu mai are loc vr'o discuțiune ulterioară, sēu vr'o discuți-une asupra vr'unui incident.*

Tōte decisiunile se aduc fără discu-țiune, cu simplă votare, ridicându-se va-labilitatea alin. 4 din §. 288 precum și alin. 2 din § 230 (votarea a treia se efectuează imediat după primirea detaliurilor), *er șe-dința nu se pōte disolva, până ce proiect-ul nu s'a adoptat și în detaliurile sale.*

Alinea ultimă a § 203 își pierde va-labilitatea.

Fie-care ședință se începe cu desba-terea proiectului la ordinea zilei, desba-terea acēsta din nici un motiv sēu pretext nu se pōte intrerupe înainte de împlini-rea timpului destinat pentru desbaterea ordinei de zi, ăr cestiunile prevēdute în §§-ii 196, 197, 204 și 206 sunt de a-se desbate, după expirarea acēstui timp, la sfirșitul ședinței. Dispozițiile §§-lor 207 și 223 relative la abaterea de la obiect, pre-cum și cele *relative la ținerea de ședință secretă* se ridică.

Președintele pōte interdice luarea cu-vântului în virtutea §§-lor 215 și 226 — decă asemenea luări de cuvânt se întim-plă cu scop de a întinde vremea — în sfirșit decă ar fi trebuință de dispoziții imediate în cas de neorindueli, prevēdute în-§ 255 sēu în casuri de inobediță față cu pre-ședintele acesta pōte să *excludă din ședință pe aceia, cari continuă disordinea sēu ino-bediția* și este dator a executa acēstă decisiune precum și decisiunile de esclu-dere aduse pe basa propunerii comisiunei

de imunitate. Tot-odată cestiunea se tran-spune la comisiunea de imunitate, asupra propunerii căreia referitoare la aplicarea dispozițiilor prescise în § 255 față cu tulburătorii ordinei și inobediții, se va decide în proxima ședință a camerei, as-cultându-se referentului majorității even-tual a minorității comisiunei *fără discu-țiune cu votare.*

Opoziția — între cari și partisanii lui Kossuth — a ascultat cu conșter-nare dispozițiunile moțiunii, care conține mai mult decăt se credea, și nimeni n'a aștep-tat ca Tisza să pună în legătură cu mo-dificarea provisorie și o *definitivă revisuire a regulamentului camerei.* Când notarul a cetit frasa privitoare la *eliminarea* din par-lament a aceluia, care nu s'ar supune dispozițiunilor președintelui și ar turbura desbaterea, cu glas stentoric s'a strigat din partea opoziției: „*Asta-i o mișelie!*“

După ședința Polonyi și Komjathy, într'o convorbire ce au avut-o cu Tisza, au cerut acestuia să elimineze din mo-țiune punctul privitor la revisuirea defini-tivă a regulamentului. Contele Tisza a declarat însă, că nu pōte să mai facă opoziției vre-o concesiune, deōce *voesce ca și pe viitor să garanteze ordinea în parlament.*

Se dice, că în ședința de Miercuri Tisza va motiva acēstă parte a mo-țiunii sale.

Partidul kossuthist va ține adă luni, conferență. Numeroși membrii mai radi-cali vor face propunerea, ca să nu fie considerat de om cinstit acela, care va primi moțiunea ministrului președinte.

Partidul poporal încă e revoltat contra „atentatului“ ce-l pregătesce con-tele Tisza, și e decis a duce lupta cea mai înverșunată contra lui.

Pasivitatea dela Nădlac.

Plecat'au, nu scim cătri, dela Arad și Orăștie la Nădlac, ca să aranjeze acolo un mare tãmbălău activist cu ocaziunea alegerii dietele de întregire, ce s'a ținut Sâmbătă, — tãmbălău, menit a face re-clam pentru așa zisul „curent nou“, dēr în loc de activitate, ei s'au ales — ce ironie a sorții! — cu o pasivitate prōs-pētă și perfectă.

„...Români de la Nădlac au decis a „păstra în tot timpul votării cea mai per-fectă pasivitate...“

Așa se termină o telegramă, ce a primit-o diarul „Aradi Közlöny“ de pe câmpul de luptă din Nădlac.

S'a făcut mare sgomot prin foile de la Arad și Orăștie, că matadorii „noului curent“ au pregătit terenul, ca Români din cercul Nădlacului să voteze toți pen-tru avocatul Dr. Ioan Suciș, pe care l'au proclamat, la recomandarea celor dintăiū, candidat național al lor și pe care s'au angajat a-l sprijini și un umăr ore-care de alegători slovaci și sērbii.

Era să fie un fel de „acțiune electo-rală model“, pusă în scenă de cei ce nu mai vrēu să scie de disciplina și solida-ritatea națională și fac excursiuni de vo-luntari încōce și încolo, fără de nici un rost și program.

Acțiunea n'avea șanse de reușită, dēr nici așa cum a fost intenționată, ca un fel de manifestare de culōre națională, n'a succes.

Cursul la bursa din Viena.

Din 3 Martie n. 1904

Renta ung. de aur 4%	117.—
Renta de corone ung. 4%	97 —
Impr. cail. fer. ung. in aur 3 1/2%	88.75
Impr. cail. fer. ung. in argint 4%	97.95
Bonuri rurale croate-slavone	—
Impr. ung. cu premii	204.—
Losuri pentru reg. Tisei si Seghedin	161.50
Renta de hartie austr.	99.50
Renta de argint austr.	99.50
Renta de aur austr.	118.50
Rente de corone austr. 4%	99.50
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	91.25
Losuri din 1860.	150.60
Actii de-ale Banței austro-ungara	16.03
Actii de-ale Banței ung. de credit	734 —
Actii de-ale Banței austr. de credit	624 —
Napoleonori	19.04
Marcii imperiale germane	117.42 1/2
London vista	240.25
Paris vista	95.62 1/2
Note italiene	94.70

Cursul preței Brașov.

Din 4 Martie n. 1904

Bancnot rom. Cump.	18.90	Vend	18.96
Argint roman.	18.80	"	18.90
Napoleonori.	19.04	"	19.10
Galbeni	11.20	"	11.30
Ruble Rusesce	252.50	"	2.54
Marcii germane	117.20	"	118 —
Lire turcesce	21.50	"	21.6 —
Sreis. fonc. Albina 5%	101. —	"	101.25

Abonamente la

„Gazeta Transilvaniei“
se pot face ori și când pe timp mai îndelungat seu lunare.

1500 părechi de ghete diferite,
pentru bărbați, dame și copii, marfa garantată solidă,
din cauza lipsei de loc, **se vënd**
ieftin de tot, chiar sub prețul costului,
în Prăvălia de ghete
IOAN SABADEANU
Brașov, Strada porții nr. 10.
Folosescă fie-care ocașunea, pentru de a cumpăra ieftin marfa bună.

Ne mai pomenit de ieftin!!
395 Obiecte numai cu fl. 1.85.
1 Ciasornic elegant, care merge 36 ore cu bunt aurit; 1 Coțier de dame modern, puțat la gât și brațe; 1 Cigaretă minunată cu chiliber; 1 ac de cravată cu briliant Simili; 1 inel cu petri imit. pentru bărbați și dame; 1 garnitură frumoasă constând din manjete, guere și nasturi 18% aur-double; 6 bascule de in; 1 Călimăr de nickel cu mehanism engl; 1 oglindă cu etui pentru dame; 1 Săpun parfumat, 1 Notiz fin legat, 12 Cartone cu portretu omenilor celebri din secolul al nouă-predecelea, 72 condee engl pentru cancelarie și 290 obiecte folositoare in casă, grat s. Se pot procura cu rambursă seu trimiterea sumei înainte, dela Magazinul de mărfuri
C. Grüner Krakau, nr. 84/48.
Cine cumpără 2 Pachete, dau gratis 1 briceag frumos cu 2 tășuri. (1-2)
Ce nu convine se rentore banii.

„VICTORIA“, institut de credit și economii, societate pe acții în ARAD.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „VICTORIA“, prin acesta se invită conform §-ului 17 din statute la a

XVI-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Arad, la 13 Martie 1904 st. n. la 10 ore înainte de ameză, în localitățile institutului (strada Archiducele Iosif Nr 2.)

Obiectele:

1. Raportul direcțiunei și al comitetului de supraveghiere și stabilirea bilanțului.
2. Deciderea asupra distribuirei profitului curat.
3. Alegerea a 3 membri în direcțiune.
4. Alegerea comitetului de supraveghiere.

Domnii acționari, cari doresc a participa la adunarea generală în persoană seu prin plenipotențiat, în sensul §-ului 22 al statutelor, sunt rugați a-și depune a-țiile, eventual dovedile de plecipotență la cassa institutului, seu la instituttele de credit și economii: „Albina“, „Timișana“, „Bihoreana“ și „Oravițiana“ cel puțin cu 24 ore înainte de adunarea generală.

Arad, in 1 Martie 1904.

Direcțiunea institutului.

Contul Bilanțului.

ACTIVE:		Corone	fil	PASIVE:		Corone	fil
Cassa in numărar	61855	83		Capital social, 3000 acțiuni à Cor. 200	600000	—	
Ron in Giro-Conto și la alte bănci	15088	92		Fond de rezervă	368266	55	
Cambii	5038789	46		Fond de pensuni	67456	51	
Imprumuturi hipotecare	833028	—		Depuneri spre fructificare	458086	83	
Avansuri pe efecte	55461	—		Deposite de casă	17092	93	
Efecte publice	108900	—		Reescont	579369	—	
Acțiuni dela diverse bănci	49360	—	149260	Dividendă neridicată	1088	—	
Credite de cont-curent	33669	17		Diverse conturi creditore	9377	10	
Casa institutului și alte realități	204482	39		Contribuție nesolvită după interesele depunerilor pe al II. semestru	9874	05	
Mobilier	764948	—	6884	Interese transitoare anticipate	71132	60	
după amortisare	76494	—	2626	Profit transpus	6848	63	
Diverse conturi debitoare	2626	30		Profit net	103333	93	110182
Interese transitoare restante	9454	50					6414601
			6414601				6414601

Contul Profit și Perdere.

DEBIT:		Corone	fil	CREDIT:		Corone	fil
Interese pentru depuneri spre fructificare	198875	73		Interese:			
" reescont	27895	05		dela cambii	347736	32	
Contribuție directă	20923	49		" imprumuturi hipotecare	56999	94	
10% dare după interesele dep.	19888	29	40811	" avansuri pe efecte	4949	70	
Spese:				" cont curent	3215	30	
imprimate, registre, luminat, inaăldit ș. a.	12625	41		" efecte proprii	2563	80	415465
Porto	6251	59		Chirie și alte arândi	—	—	9127
Competință de timbru	474	56		Provisiuni și alte venite	—	—	13016
Salare	36370	65		Profit transpus	—	—	6848
Bani de quartir	7604	96					
Chirie	2600	—					
Amortisare din mobilier	764	94					
Profit transpus	6848	63					
Profit net	103333	93	110182				
			444457				444457

Arad, la 31 Decembrie 1903.

Oncu m. p.,
dir. executiv.

Raicu m. p.,
secretar.

DIRECȚIUNEA:

Mihaiu Veliciu m. p.,
președinte.

R. Ciocărlan m. p.,
v.-președinte.

V. Mangra m. p.

Dr. Nicolau Cioclan m. p.

Petru Truția m. p.

Traian Vățian m. p.

Dr. Aurel Demian m. p.

Comitetul de supraveghiere:

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină consonanță cu registrele institutului.

Arad, 2 Martie 1904.

George Feier m. p.,
președinte.

Georgiu Popoviciu m. p.,
v.-președinte.

Paul Milovan m. p.

Nic. Marcu m. p.

Dr. Sever Ispravnic m. p.

AVIS.

Prenumeratiile la „Gazeta Transilvaniei“ se pot face și re-inoi ori și când la 1-ma și 15 a fie-cărei luni.

Domnii abonenti se binevoiască a arăta în deosebii, când voiesc ca espedarea se li-se facă după stilul nou.

Domnii, ce se abonează din nou se binevoiască a scrie adresa lămurit și se arete și posta ultimă.

Administraț. „Gaz. Trans.“

ANUNCIURI

sunt a se adresa subscrisorilor administratiunii. In cazul publicării unui anunciu mai mult de odată se face scădământ, care creșce cu cât publicarea se face mai de multe-ori.

Administraț. „Gazetei Trans.“